

**Geofyzikální ústav AV ČR
Agentura Galerie H**

**Vás srdečně zvou
na devátou výstavu cyklu
Setkávání**

**Karel Adamus
Kroky (Peripatetické básně a větrné kresby)**

**zahájení 26.5.2004 v 17.00 hodin
v přednáškovém sále GFÚ**

**27.5.2004 - 3.9.2004
otevřeno po-pá 8.00-16.00 hodin**

VOLNÝ VERŠ

Karel Adamus: Volný verš

Karel Adamus

Narozen 29. dubna 1943 v Plzni.
Studoval Střední průmyslovou školu v Karviné (1957-61).
Vystavuje od r. 1970.
Žije a pracuje v Třinci.

„dobře? špatně?/ jednou bude to i ono zapomenuto/ nebudete to pak stejně?“ Karel Adamus

Pro Karla Adamuse (1943) není umění výlučnou oblastí, je jednou z mnoha možných a stejně dobrých cest vedoucích k plnému poznání, k životnímu dovršení. Adamusova výtvarná díla se vyznačují zvýšenou citlivostí k obyčejným materiálům, k běžným situacím, k denně se opakujícím událostem. Jsou prostá, nenápadná a tichá, ale vyžadují čas a soustředění. Peripatetické – tedy za chůze vznikající – básně objevil před dvaceti lety, v roce 1983. Peripatetickou filozofickou školu založili stoupcenci Aristotela učení kolem roku 335 před naším letopočtem. V athénském Lykeionu vyučovali při procházkách stromořadím nebo sloupořadím (peripatos). Pomalou chůzí využívají při duchovních cvičeních buddhisté i křesťané, chůze doprovázená kouzelnými formulemi je součástí mnoha magických obřadů.

Adamusovy peripatetické básně mají malé rozměry, většinou totiž vznikají na zvláštní podložce, kterou básník před sebou při chůzi nese, nebo přímo na těle, na několika vybraných energetických centrech – čakrách. Dělí se do skupin podle druhu použitých papírů, kreslířských pomůcek (tužka, pastelky, tuš), zápisů a záznamů (znaky, symboly, slova, citace), podle prvotního záměru (udržet při chůzi umístění výchozích bodů, nakreslit za pohybu základní geometrické obrazce). Konečná podoba je dána nejen autorovou tělesností, duševním rozpoložením, rytmem kroků, nárazy, ztrátou a nalézáním rovnováhy, rychlostí chůze, námahou, převýšením, ale i povětrnostními vlivy, třeba větrem či deštěm.

Větrné kresby (vznikající souběžně s peripatetickými básněmi) originálním způsobem rozvíjejí a parafrázuji techniku východní kaligrafie. Karel Adamus ale krásné čínské či japonské písmo nenapodobuje, ke graficky podobným výsledkům přichází jakoby z opačné strany. Větrné kresby nejsou stylizovaným zápisem textu, jsou přímým záznamem neopakovatelné chvíle, okamžiku, nezaměnitelné konstelace. Vznikají ve volné přírodě, na výsledné podobě se také spolupodílí mnoho vlivů, především náhoda zasahující do vznikajícího díla nečekanými poryvy větru. Zvlášť působivé jsem oboustranně pokreslené svitky. Dlouhé pásy tenkého papíru se při práci ve větru vlní jako hladina moře, svjejí coby vesmírný had Ananta či Šéša, plápolají jako očištěné ohně. Na průsvitu papírem je současně rub i líc kresby, ano i ne binárního systému. Mezi černými čarami a bílou plochou je maximální barevné rozpětí, nekonečno šedi. Vzdušné kompozice jsou plně kladné energie. Útoky větrného žívu jim dodávají definitivnost a neobyčejnou přesvědčivost. Náhoda zapojené rovnomocně do vzniku díla povyšuje okamžité záznamy na podobenství. V několika čarách je jakoby všechno: chaos i řád, obecná zákonitost přistížená v jedinečném tvaru.

Jiří Hůla

Karel Adamus je básník. Ze začátku, přesně od roku 1961 píše normální poezii. Slova skládá do vět, věty dávají smysl. Postupně se od tradiční básnické formy stále více odklání, se slovy, písmeny a znaky začíná experimentovat, vřadí se tak do mohutného mezinárodního uměleckého hnutí zvaného konkrétní, vizuální či experimentální poezie. Konkrétní, experimentální nebo vizuální – prostě moderní - básníci omezují či preparují větnou skladbu a slovní zásobu, z písmen, číslic a znaků vytvářejí, většinou na psacím stroji, graficky působivé kompozice a konstelace. Experimentální poezie je průnikem několika – nejen uměleckých oblastí - prolíná se v ní literatura s výtvarným uměním, poezie s teorií informace.

Z počátku přehledné hnutí se postupně rozrůstá a štěpí, obohacuje novými objevy a technickými možnostmi. Ze strojopisů vzniká počítačová grafika, konkrétní poezie předjímá digitalizaci. Od poloviny 70. let jsou práce Karla Adamuse výtvarné, už nepíše literaturu, píše a kreslí básně. Básni je totiž vše, co se básníkovi hodí pro přesné vyjádření myšlenek, stavů a pocitů. Karel Adamus objevuje několik nových poetických forem, především peripatetické, tedy za chůze vznikající kresby, a větrné básně. První skládá při vycházkách do hor v okolí Třince, druhé také vznikají ve volné krajině, ale za větrného počasí. V obou případech se na jejich konečné podobě podílí několik vlivů. Básníková představa, ve škole se tomu říkalo, co tím chtěl básník říci, jeho zručnost a fyzické možnosti, tedy hrubě řečeno řemeslné vybavení a náhoda. Karel Adamus ví, co chce zaznamenat. Na papír držený volně v prstech opakovaně píše stejné slovo, na destičce nesené při chůzi před tělem kreslí geometrické obrazce, zkouší vytvořit pravidelný rastr. Je to něco podobného, jako když píšete při jízdě v autobuse. Potřeba zaznamenat myšlenku se střetává s drncáním a kodrcáním, písmo je neobyčejně naléhavé, ale nečitelné. Mám takovýchto poznámek plné zápisníky. - A nebo se při cestě do hor dotýká svazkem barevných pastelek energetických center na vlastním těle, v tanrických školách se jim říká čakry. Čaker je sedm a jsou připodobňovány ke květům lotosu. Mají různé barvy a různé počty okvětních lístků. - Při chůzi i ve větru zvládá malé i velké formáty, píše a kreslí tužkou, pastelkami i tuší. Rytmus chůze, délku výletu, výběr cesty, únavu básník do jisté míry kontroluje; teplota, počasí, síla větru jsou na jeho vůli nezávislé. Náhoda dává přímým skladbám neobyčejnou živost a přesvědčivost, neopakovatelnou podobu. Pohybové i větrné básně lze také chápat jako zvláštní notaci. Mají rytmus, melodii, jsou uspořádané v čase, mají začátek a konec podobně jako partitura, povídka, román, digitální zápis nebo jakýkoli jiný v čase vzniklý záznam, třeba zemětřesení. Jsou záznamem změny, pohybu. Pohybu těla a hlavně pohybu myšlenky. V několika čarách je potom jakoby všechno: chaos i řád, obecná zákonitost vyslovené v jedinečném tvaru. Náhoda podílející se rovnomocně na vzniku díla povyšuje okamžité záznamy na obecná podobenství. Podobenstvím – a to mi připadá velice zajímavé – se v dnešním světě může stát cokoli. Všechno lze dnes připodobnit ke všemu, proloune se vším. Adamusovy kresby jsou ale v prvé řadě osobním poznáním a sdělením. Jsou jaké jsou proto, že, to, co nám básník potřebuje a chce sdělit, nemůže povědět jinak, než kresbami - básněmi.

Karel Adamus: Peripatetické kresby a větrné básně. Praha, Geofyzikální ústav AV ČR, 26.5.2004.